

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ny polislandskapslagstiftning

1999-2000

nr 1

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en ny polislag för landskapet Åland. Samtidigt upphävs landskapslagen om polisverksamheten (10/71).

Genom förslaget kommer de viktigaste bestämmelserna om polisens uppgifter, de allmänna principer som polisen skall iaktta i sin verksamhet, målen för verksamheten, polisens befogenheter och medborgarnas skyldigheter mot polisen att finnas samlade i lagen. Genom lagen blir polisens befogenheter noggrannare reglerade. I polislagen finns nya bestämmelser om avvärjande av en farlig gärning eller händelse, omhändertagande av farliga föremål och ämnen samt om övervakning, observation och inhämtande av information. I förslaget föreskrivs också om annan polisundersökning än förundersökning med anledning av brott samt om tryggande av förutsättningarna för sådan undersökning.

Dessutom föreslås vissa tekniska justeringar av landskapslagen angående ordningssadga för landsbygden (32/52), landskapslagen om behandling av berusade (21/74), landskapslagen om offentliga nöjeställningar (28/69) och landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister (50/99).

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

1.1. Självstyrelselagen jämte överenskommelseförordning

Enligt 18 § 6 punkten självstyrelselagen hör lagstiftningsbehörigheten i fråga om allmän ordning och säkerhet till landskapet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkterna. Till riksbehörigheten hör således ärenden gällande skjutvapen och skjutförnödenheter, försvarsväsendet, gränsbevakningen, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd och beredskap inför undantagsförhållanden samt explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs.

Polisverksamheten i landskapet reglerades fram till den 1 januari 1999 av förordningen om polisverksamheten och om länsmans allmänna förvaltningsuppgifter i landskapet Åland (6/93). Den 1 januari 1999 trädde en ny förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland (118/98) i kraft. Liksom i tidigare överenskommelseförordningar preciserar den nya förordningen polisens uppgifter och organisation med beaktande av självstyrelselagens bestämmelser och den omständigheten att polisens verksamhet på Åland är av blandad natur. Enligt 1 § 2 mom. överenskommelseförordningen skall landskapets polis upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen om inte något annat bestämts i lag eller förordning. Genom bestämmelsen är landskapets polis berättigad till sköta förundersökning av brott, ett rättsområde som enligt 27 § 23 punkten självstyrelselagen är att hänföra till rikets behörighet, i den mån dessa uppgifter inte ankommer på skyddspolisen eller centralkriminalpolisen. Det sistnämnda utgör ingen förändring gentemot tidigare. En ny reglering i överenskommelseförordningen utgör bestämmelsen om ledningsförhållandena då polisverksamhet flyttas över gränsen mellan landskapet och riket. I sådana situationer leds verksamheten av den polis enhet som har inlett den tills något annat bestäms.

1.2. Landskapslagstiftningen

De befogenheter och åligganden som tillkommer respektive åvilar landskapet polis anges i landskapslagen om polisverksamheten (10/71). Genom landskapslagen kodifierades de bestämmelser om polisens uppgifter och befogenheter som tidigare funnits spridda i en mängd riksförfattningar. Innan tillkomsten av landskapslagen om polisverksamheten fanns ingen motsvarande lagstiftning i landskapet utan polisväsendet i landskapet hade med stöd av överenskommelseförordningar reglerats närmast i förvaltningshänseende och rikets bestämmelser hade i övrigt varit gällande.

Landskapslagen om polisverksamheten följer huvudsakligen rikets gamla polislag (FFS 84/1966). I landskapslagen har även intagits bestämmelser som fanns i rikets gamla polisförordning (FFS 111/1969). Programförklaringen i landskapslagens 1 § har dock delvis sin förebild i den svenska polisinstruktionen från år 1948. Få avvikelser och kompletteringar av rikets motsvarande bestämmelser i 1966-års polislag finns i landskapslagen. Orsaken var och är de snäva kompetensmarginaler som i många avseenden har föranlett att rikets bestämmelser antagits oförändrade i landskapslagen. Trots att en landskapslag om polisverksamheten i huvudsak kom att motsvara rikets polislag och de viktigaste bestämmelserna i rikets polisförordning från år 1969 ansåg landskapsstyrelsen och landstinget det vara värdefullt att ha en egen landskapslag eftersom de allmänna

bestämmelserna om polisens åligganden därigenom skulle finnas att tillgå samlade i en författning.

Landskapslagen om polisverksamheten (10/71) har sedan den trädde i kraft ändrats ett flertal gånger främst på grund av förändringar i rikslagstiftningen. Senaste ändringen gjordes i samband med antagandet av landskapslagen om grunder för avgifter till landskapet (27/93).

2. Polislagstiftningen i riket

2.1. Allmänt

Den 1 oktober 1995 trädde en ny polislag (FFS 493/1995) och polisförordning i kraft i riket (FFS 1112/1995). Den nya finländska polislagen, nedan i detta kapitel kallad polislagen, har ersatt polislagen av den 18 februari 1966 jämte ändringar.

I polislagen ingår de viktigaste bestämmelserna om polisens uppgifter, de allmänna principer som polisen skall iaktta i sin verksamhet, målen för verksamheten, polisens befogenheter och medborgarnas skyldigheter mot polisen. De allmänna principerna för polisens verksamhet framgår av den allmänna delen som ingår i början av polislagen och skall gälla all polisens verksamhet.

I polislagen regleras noggrannare än förr användningen av polisens befogenheter. I lagen finns nya bestämmelser om avvärjande av en farlig gärning eller händelse, omhändertagande av farliga föremål och ämnen samt om övervakning, observation och inhämtande av information.

I polislagen föreskrivs också om annan polisundersökning än förundersökning med anledning av brott samt om tryggande av förutsättningarna för sådan undersökning. I lagen finns också en ny bestämmelse om komplettering av polispersonalen under undantagsförhållanden och i därmed jämförbara situationer.

2.2. Orsaker till en ny polislagstiftning i riket

1966-års polislag trädde i kraft den 1 januari 1967. Sedan dess tillkomst hade polisens uppgifter och verksamhetsförutsättningar ändrats avsevärt. Efterhand vidtogs givetvis

nödvändiga ändringar i polislagen, men detta ansågs inte tillräckligt. Beredningen av den nya finska polislagen pågick under en längre tid.¹

Polislagen ansågs inkonsekvent och normhierariskt skevt uppbyggd bl.a. genom att vissa bestämmelser om polisens behörighet fanns utfärdade i förordning eller i speciallagar. Bestämmelserna om användningen tvångsåtgärder fanns i strafflagen, trots att befogenheterna att använda tvångsåtgärder är sådana rättfärdigande grunder som kan jämföras med övriga fullmaktsbestämmelser i polislagen. Bland de största bristerna i 1966-års polislagen, som i huvudsak överensstämmer med landskapets polislagen, nämns i propositionen med förslag till ny polislagen (RP 57/94) bl.a. följande:

- De allmänna principerna för polisverksamheten framställdes i polislagen på ett splittrat och fragmentariskt sätt.

- Polislagen innehöll inga bestämmelser om i vilken ordning uppgifterna skulle prioriteras.

- En allmän bestämmelse om efterforskning av personer som skulle gripas saknades.

- För att förhindra farliga handlingar eller händelser måste ingripanden inom områden som skyddades av hemfriden baseras på bestämmelserna om nödvärn och nödtillstånd eftersom polislagen saknade allmänna bestämmelser om tillträde till sådana områden.

- I samtliga fullmaktsbestämmelser saknades föreskrifter om registrering av tvångsåtgärder som baserade sig på polislagen.

- Polislagen innehöll inga bestämmelser som gjorde det möjligt att avstänga farliga personer från sådana personers boende- och livsmiljö som var i behov av skydd.²

- Bestämmelser om förflyttning av andra fordon än sådana som används i trafik på land saknades.

- Bestämmelserna om omhändertagande av egendom som säkringsåtgärd samt om hantering av sådan egendom var bristfällig. Verksamheten fann här stöd i dels nödvärnsbestämmelser dels sedvanerätt.

- Eftersom det saknades fullmaktsbestämmelser om övervakning, observation och inhämtande av information baserade sig denna verksamhet på sedvanerätt.

- Föreskrifter om polisundersökning saknades i lagen, i synnerhet när det gäller tvångsmedel som används för att trygga undersökningen. Undersökningen var delvis baserad på sedvanerätt.

- Bestämmelser om kompletterande polispersonal saknades.

- Bestämmelser om ersättningar till tredje man med anledning av polisens tvångsåtgärder saknades.

---

¹ Startskottet till en totalrevidering av polislagen gick av stapeln genom tillsättandet av den parlamentariska poliskommittén den 23 februari 1984. Kommittén avlät sitt betänkande den 12 juni 1986 (kommittébetänkande 1986:16). På basis av parlamentariska poliskommitténs förslag tillsatte inrikesministeriet den 21 december 1987 en arbetsgrupp som i enlighet med sitt uppdrag färdigställde polislagsarbetsgruppens betänkande (kommittébetänkande 1989:25). På basis av betänkandena och utlåtandena om dem fortsattes beredningen av polislagen som tjänsteuppdrag. En av inrikesministeriet tillsatt tjänstemannaarbetsgrupp utarbetade i propositionsform ett förslag till ny polislagen och vissa lagar i samband därmed, som slutgiltigt resulterade i en proposition (RP 57/1994).

² I 14 § nya polislagen (jfr 22 § 1 mom. LL) togs enbart en bestämmelse om skydd för hemfriden in. Enligt paragrafen har polisen rätt att från ett hemfridsskyddat område, t.ex. en bostadsbyggnads gård, avlägsna en person som utan laglig rätt tränger sig in där eller underlåter att iaktta en tillsägelse att avlägsna sig. Avlägsnandet av en person som stör hemfriden förutsätter således att brott mot hemfriden redan har skett och att målsäganden framställer begäran om avlägsnandet. Enligt 20 § nya polislagen (jfr 22 § 2 mom.) har polisen även rätt att avlägsna en person från en plats, om det av hans hotelser eller övriga uppförande kan dras den slutsatsen att han sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfriden eller till egendomsbrott. En förutsättning för polisiära åtgärder enligt 14 § är alltså att hemfriden de facto redan har störts. Bestämmelsen i 20 § polislagen är däremot avsedd för nödsituationer som redan gått så långt att ett brott är om edelbart förestående. Den gällande lagstiftningen såväl i landskapets som rikets saknade till helt nyligen medel för att på förhand avvärja vissa våldsbenägna personers våldshandlingar och fridsstörande som grundar sig på tidigare eller pågående par- eller familjerelationer. Den 1 januari 1999 trädde en lag om besöksförbud i kraft. Lagen faller inom rättsområdena rättskipning och administrativa ingrepp i den personliga friheten vilka enligt 27 § 23 och 24 punkten självstyrelselagen är att hänföra till rikets behörighet.

Behovet att fylla dessa luckor i lagstiftningen var delvis beroende av i vilken mån det fortfarande kunde godtas att polisens behörighet härleddes ur sedvanerättsliga principer och hur noggrant man i polislagen ville reglera sådan verksamhet som vore berättigad också med stöd av bestämmelserna om nödvärn eller nödtillstånd.

En förutsättning för ett framgångsrikt förebyggande säkerhetsarbete var enligt propositionen att det fanns en lagstiftning som gjorde det möjligt att vidta åtgärder innan definitiva skador uppkom. 1966-års polislag saknade sådana fullmaktbestämmelser.

Polisens rätt att få de upplysningar den behövde för att sköta sina uppgifter var inte konsekvent reglerad. Det var inte heller möjligt att genom en enda fullmaktslag slutgiltigt avgöra konflikter mellan vissa områdens och myndigheters bestämmelser om upplysnings- och tystnadsplikt. Situationen måste alltid bedömas från fall till fall. Enligt propositionen behövdes grundläggande bestämmelser om rätten att få upplysningar och skyldigheten att lämna sådana i polislagen.

I 1966-års polislag fanns även bestämmelser som i fråga om bruket av maktmedel uttrycktes på olika sätt i polislagen och strafflagen (jfr 16 § polislagen (17 § LL) och 3 kap. 8 § 1 och 2 mom. strafflagen.). Enligt propositionen skulle alla förutsättningar för användning av maktmedel vara så enhetliga och entydiga som möjligt.

I den nya polislagen har man gått in för att polisundersökningen inte skall regleras i lagen genom parallella bestämmelser av den typ som finns i förundersökningslagen. I stället innehåller den nya polislagen hänvisningar (jfr 37 § nya polislagen) till förundersökningslagen. Polisundersökningen har i praktiken varit av samma typ som förundersökningen av brott, vilket inte gör det svårt att tillämpa förundersökningslagens bestämmelser på all undersökning som utförs av polisen. Vid regleringen av de fullmakter som behövs vid polisundersökning ansågs det inte möjligt att använda hänvisningsbestämmelser som gäller brottsbaserad undersökning, eftersom fullmaktsbehovet beror på olyckshändelser och andra fall som skall undersökas, men inte på någon straffbar gärning. Enligt propositionen var 1966-års polislag till denna del synnerligen bristfällig.

En revidering av polislagstiftningen ansågs även nödvändig till följd av internationella konventioners krav på en tydligare inriktning på ett lagbundet och grundrättsbaserat tankesätt samt skyddande av de mänskliga rättigheterna. Dessa förpliktelser ansågs kringskära myndigheters maktbefogenheter till den del de baserade sig på sedvanerätt och vedertagen praxis. En annan viktig orsak till en revidering av 1966-års polislag var polisens förbättrade tekniska beredskap inom framförallt övervaknings- och observationsförfaranden. Inhämtandet av information genom nya tekniska hjälpmedel kunde leda till intrång i medborgarnas personliga integriteten på ett annat sätt än som var fallet när 1966-års polislag skrevs. En särskild reglering i lag ansågs nödvändig. I 1966-års polislag reglerades inte sådan övervakning med normala anordningar som sker på allmän plats eller sådan observation av personer som sker med tekniska anordningar och som är nödvändig inom polisverksamheten. I polislagens tredje kapitel intogs därför nya bestämmelser om inhämtande av information genom bl.a. teknisk övervakning, observation och teknisk observation.

I fråga om polisens rätt till telefonavlyssning och telefonövervakning samt annan hemlig observation av misstänka med tekniska anordningar i samband med förundersökning av brott finns bestämmelser i 5a kap. tvångsmedelslagen (FFS 450/1987, änd. FFS 402/1995).

3. Polislagstiftningen i Sverige

Den svenska polislagen (SFS 1984:387), nedan i detta kapitel kallad polislagen, trädde i kraft den 1 oktober 1984. I anslutning härtill tillkom också en polisförordning (SFS 1984:731) samt en polisinstruktion (SFS 1989:773). Polislagen har ändrats ett flertal gånger sedan den trädde i kraft. Merparten av ändringarna är tekniska eller förvaltningsmässiga.

Den svenska polislagen är uppdelad i sju avsnitt enligt följande; allmänna bestämmelser (1-3 §§), polisorganen (4-7 §§), förflyttning (7a §), allmänna principer för polisingripande (8 §), rapporteringsskyldighet (9§), vissa befogenheter för polismännen (10-28 §§) och slutbestämmelser (29-30 §§).

Polislagens utgångspunkt är att polisens arbete är ett led i samhällets allmänna verksamhet för att främja rättvisa och trygghet. De viktigaste polisuppgifterna - den förbyggande verksamheten, övervakningsverksamheten, utredningsverksamheten och serviceverksamheten - räknas upp och definieras i lagen.

Polisverksamhetens ändamål och polisens uppgifter har i polislagen inte givits någon noggrann avgränsning utan beskrivits i mer allmänna ordalag. Ett av skälen till detta är enligt motiven till lagen att man inte har velat försvåra en utveckling som innebär att polisens verksamhet fortlöpande anpassas till förändringar i samhället.

Polislagen är inte heller i fråga om polisens organisation utömmande utan lagen kompletteras här i viktiga hänseenden av polisförordningen och andra författningar liksom av regleringsbrev och andra beslut av regeringen eller Rikspolisstyrelsen.

Tyngdpunkten i den svenska polislagen ligger på det avsnitt som behandlar polisens befogenheter. Men inte heller i detta hänseende innehåller lagen fullständig reglering. Till en början har en av utgångspunkterna vid lagens tillkomst varit att de bestämmelser i den svenska rättegångsbalken (SFS 1942:740) som ger polisen särskilda befogenheter inte borde flyttas in i polislagen. De för polisverksamheten viktiga instituten gripande, medtagande till förhör, husrannsakan och likande tvångsmedel under brottsutredning regleras i rättegångsbalken liksom förfarandet i övrigt under förundersökning i brottmål. I fråga om polisens befogenheter innehåller polislagen en inledande paragraf om vissa allmänna principer för polisingripanden. Bland annat skall alltid gälla att en polisman skall ingripa på ett sådant sätt som är försvarligt med hänsyn till åtgärdens syfte och övriga omständigheter. I lagen ingår vidare i skilda paragrafer bestämmelser om användningen av våld, omhändertagande för identifiering, skyddsvisitation, vissa särskilda befogenheter till husrannsakan och liknande åtgärder och särskilda befogenheter i den skyddade och förbyggande verksamheten.

Bestämmelser om polisingripanden finns även i lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (SFS 1976:511), lagen om tillfälligt omhändertagande (SFS 1973:558), ordningslagen (SFS 1993:1617). Utöver nämnda lagar finns emellertid i ett stort antal ytterligare författningar bestämmelser som i olika hänseenden reglerar polisens befogenheter. Slutligen kan nämnas att reglerna om hemlig televlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning (SOU 1998:46) i bland annat rättegångsbalken, tvångsmedelslagen (SFS 1952:98), lagen om övervakningskameror m.m. (SFS 1990:484) och lagen om hemlig kameraövervakning (SFS 1995:1506) är föremål för en översyn.

4. Landskapsstyrelsens förslag

4.1. Behov av åtgärder

Landskapslagen om polisverksamheten är snart 30 år gammal. Under dessa år har ett flertal ändringar gjorts delvis på grund av nya bestämmelser om behandling av berusade personer, behovet av nya bestämmelser om tvångsmedel och förundersökning men även på grund av förändringar inom polisförvaltningen och landskapets avgiftsreglering.

Sedan 1971 har polisens uppgifter och verksamhetsförutsättningar förändrats avsevärt. Trots att även verksamhetsmiljön förändrats har den åländska befolkningens säkerhet bibehållits till stor del genom den sociala kontroll som kan anses prägla ett litet samhälle som Åland. En jämförelse kan här göras med våra närregioner i Sverige och riket där trenden i en snabbare takt gått mot att säkerheten upprätthålls av myndigheter. Men även i det åländska samhället kan tendenser skönjas om att kontrollmekanismen allt mer håller på att övergå till myndigheterna.

Den polisära verksamheten baseras till stor del på sedvanerätt och vedertagen praxis. I den nya finska polislagen samt i den svenska polislagen är en bärande princip att polisens befogenheter definieras betydligt tydligare än tidigare. Behovet av en mer detaljerad reglering finns även i landskapet. Genom internationella konventioner såsom den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990) samt genom den europeiska människorättsdomstolens tolkningsavgöranden har skyddet av den personliga integriteten i allt högre grad blivit föremål för legislativ granskning. Även ändringen av regeringsformen i fråga om de grundläggande fri- och rättigheterna har framkallat ett ändringsbehov av polislagstiftningen.

I princip är all sådan verksamhet som berör den personliga integriteten tillåten för polisen, om den är förenlig med normal medborgerlig verksamhet och tillåten för envar. Det anses emellertid att den rätt som var och en har att observera andra människors aktiviteter kan överskrida gränsen för den personliga integriteten, i det fall att sådan information som har erhållits via normala kontaktytor systematiskt registreras på ett sätt som möjliggör övervakning av en viss person. Regleringsbehovet gäller i så fall i första hand användningen av informationen samt metoderna för inhämtande av information. Däremot har det inte ansetts motiverat att reglera de sedvanliga relationerna mellan polisen och allmänheten eller normala samtal i samband med spaning.

En annan faktor som påverkar behovet av en ny polislagstiftning även i landskapet är den tekniska utvecklingen. Utvecklingen på det tekniska området har öppnat nya möjligheter för brottsligheten som måste bemötas på lämpligt sätt. En ny polislagstiftning bör därför anpassas till förändringarna i brottslighetsmönstret. En viktig roll i detta sammanhang spelar polisens möjlighet att inhämta information med ny tekniska metoder. I den gällande landskapslagen om polisverksamheten saknas bestämmelser om denna möjlighet, så polisen har fått stödja sig på sedvanerätt. Sedvanerätten har givetvis fortfarande betydelse som rättsskälla för polisens handlande, men man kan inte åberopa den som stöd för ingripanden som innebär att de grundlagsfästa fri- och rättigheterna begränsas. Förundersökningslagen (FFS 449/1987) och tvångsmedelslagen ger polisen rätt att bedriva observation och inhämta information vid förundersökning. I den nya polislagen för landskapet Åland skulle däremot bestämmelser om polisens omedelbara rätt att inhämta information samt användningen av dessa uppgifter i polisarbetet intas.

4.2. Val av lagstiftningsteknik

Under beredningen av lagen har landskapsstyrelsen analyserat behovet av en särskild polislag för landskapet Åland eller en blankettlag genom vilken den finska polislagen från år 1995 skulle göras tillämplig i landskapet. I slutskedet av beredningsprocessen har

landskapsstyrelsen funnit det mest ändamålsenligt att anta en helt ny, egen polislag och inte använda sig av blankettlagstiftningstekniken.

Anledningen till att landskapsstyrelsen föreslår att en egen polislag skulle antas att gälla i landskapet är det rimliga behov som allmänheten har av att lagar som berör vårt dagliga liv och som innehåller svar på frågor som ofta uppkommer i vårt samhälle och där vi har egen behörighet skall ingå i den åländska lagsamlingen. Detsamma gäller även de tjänstemän vilkas arbete berörs av de aktuella bestämmelserna och vilkas arbete torde underlättas om polislagstiftningen kan återfinnas i en författning.

Landskapsstyrelsen har vid utarbetandet av förevarande förslag till ny polislag i tillämpliga delar följt rikets polislag med beaktande av att behörighetsmarginalerna är sådana att en del till rikslagstiftningen hörande bestämmelser, med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen, kunnat upptas i landskapslagen.

I lagförslaget används i enlighet med nordisk praxis termen polis/polisen som sammanfattande benämning för polismyndigheten medan tjänstemannen vid myndigheten benämns polisman enligt den närmare definition som finns i landskapslagstiftningen om Ålands polismyndighet.

5. Ikraftträdande

Avsikten är att lagarna i denna framställning skall träda i kraft så snart som möjligt.

Ålands lagting gav den 25 september 1998 sitt bifall till att lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i slutakten till anslutningsavtalet samt i samarbetsavtalet mellan Schengenstaterna och Island och Norge skulle träda i kraft i landskapet Åland till de delar avtalen jämte slutakt föll inom landskapets behörighet. Med stöd av Schengenavtalen kommer de avtalsslutande staterna att upphöra med gränskontroller av personer vid gemensamma gränser och förenhetliga övervakningen av sina yttre gränser. Som motvikt till den fria rörligheten har Schengenstaterna effektiviserat samarbetet mellan de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten.

För att uppfylla de förpliktelser landskapet åtagit sig genom godkännandet av Schengenavtalen har en bestämmelse om observation utförd av främmande stats polisman tagits in i den föreslagna 31 § polislagen för landskapet Åland. Bestämmelsen föreslås enligt övergångsbestämmelse till lagen träda i kraft vid den tidpunkt då Schengenavtalen börjar tillämpas i Finland.

Frankrike, Tyskland, Belgien, Nederländerna, Luxemburg, Spanien, Portugal, Italien och Österrike har redan börjat tillämpa avtalen. Finland, Sverige, Danmark, Norge och Island börjar sannolikt tillämpa Schengenavtalen i oktober år 2000. Den föreslagna bestämmelsen om observation i 31 § polislagen för landskapet Åland förslås därför träda i kraft i landskapet först vid den tidpunkt då Schengenavtalen börjar tillämpas i Finland som helhet.

6. Förslagets verkningar

Förslaget torde inte medföra några nämnvärda ekonomiska och organisatoriska

verkningar för landskapet.

Förslaget har inga kända konsekvenser för miljön eller effekter på jämställdheten mellan kvinnor och män.

7. Ärendets beredning

Förslaget baserar sig på ett betänkande med förslag till ny polislagstiftning som överlämnades till landskapsstyrelsen i februari 1999.

Under beredningen av ärendet har yttranden inbegärts från Ålands polisdistrikt, Polisdelegationen, Länsstyrelsen på Åland, Landskapsåklagarämbetet, Ålands Kommunförbund k.f., TCÅ r.f. samt landskapsstyrelsens allmänna förvaltnings kansliavdelning, trafikavdelning och social- och miljöavdelning.

DETALJMOTIVERING

2. Landskapslag om upphävande av 34 § landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland

Enligt 34 § landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland (32/52) är person, som ej är känd, skyldig att på anfordran av polisman uppgiva namn, yrke samt bo och hemvist ävensom, då polisman på grund härav eller av annan särskild orsak sådant fordrar, meddela om sig jämväl andra upplysningar, som äro av nöden för utredande av hans identitet. Motsvarande bestämmelse finns redan i 5 § 2 mom. landskapslagen om polisverksamheten samt i den föreslagna polislagens 10 §. Eftersom bestämmelsen i landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland således är onödig föreslår landskapsstyrelsen att bestämmelsen upphävs.

3. Landskapslag om ändring av 1 och 4 §§ landskapslagen om behandling av berusade

1 § Enligt gällande lydelse av paragrafen tillämpas landskapslagen om behandling av berusade på berusad som gripits med stöd av 21 § landskapslagen om polisverksamheten. Orsaken till gripandet kan således vara att man uppträder berusad på allmän plats. Enligt förslaget till ny polislag är berusning inte i sig någon grund för gripande. Enligt den föreslagna polislagens 11 § 1 mom. har en polisman rätt att gripa en person för att skydda honom eller henne för allvarlig fara som utgör överhängande risk för hans eller hennes liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen i fråga är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avvärjas eller personen omhändertas på annat sätt. I polislagen ingår även bestämmelser om tagande i förvar av den som gripits på grund av sitt störande beteende. I överensstämmelse med 11 § polislagen föreslås att landskapslagen om behandling av berusade skulle tillämpas när orsaken till gripandet är att den berusade inte själv kan ta vara på sig. Landskapsstyrelsen föreslår därför att landskapslagens 1 § ändras så att den hänvisning som finns i paragrafen till gällande landskapslag om polisverksamheten ändras till en hänvisning till det syfte som anges i den föreslagna 11 § 1 mom. polislagen. Samtidigt stryks även omnämmandet om tagande i förvar.

4 § I paragrafen ingår bestämmelser som kan anses falla under rikets lagstiftningsbe-

hörighet med tillämpning av de grundsatser som ingår i bland annat 27 § 24 punkten självstyrelselagen administrativa ingrepp i den personliga friheten. Den förslagna ändringen överensstämmer dock i sak med motsvarande bestämmelser i rikets lag, varför något hinder för lagens ikraftträdande på den grund inte torde föreligga.

Enligt den huvudregel som föreskrivs i gällande 4 § 1 mom. skall en berusad hållas i förvar den tid tillnyktringen kräver, dock minst 8 och högst 12 timmar eller, om särskilt skäl det påkallar, högst 24 timmar. Enligt 2 mom. kan den tid personen hålls i förvar utsträckas till följande morgon, dock högst till klockan 8.00, om han eller hon inte har frigivits före klockan 20.00. En berusad kan enligt 3 mom. friges även tidigare än vad som anges i 1 eller 2 mom., om det är skäligt eller ändamålsenligt.

Enligt den förslagna ändringen av 1 mom. skulle den som har gripits få avlägsna sig så snart behovet att gripa honom eller henne inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet. Bestämmelsen enligt vilket tiden för hållande i förvar kan förlängas till morgonen skall kvarstå oförändrat.

Eftersom det däremot inte längre skall föreskrivas någon minimitid för hållande i förvar (jfr 1 § och 4 § 1 mom.), blir 3 mom. obehövt och skall upphävas.

4. Landskapslag om ändring av 16 § landskapslagen om offentliga nöjeställningar

Enligt 16 § 1 mom. landskapslagen om offentliga nöjeställningar har polis- och ordningsman rätt att från festplatsen avlägsna eller gripa en person som är berusad eller påverkad av narkotiskt ämne, stör ordningen eller äventyrar säkerheten eller underlåter att följa anvisningar som givits för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Med festplats avses enligt 2 § 4 mom. för festarrangemang och festpublik reserverade utrymmen eller områden, nöjeslokals gårdsplan och för uppträdande och publik reserverade parkeringsområden.

Enligt 16 § 3 mom. har polis och ordningsman rätt att på festplatsen ta ifrån en person skjutvapen och andra vapen jämte föremål samt berusningsmedel som denne innehar i strid med lagens 12 eller 13 §§.

Landskapsstyrelsen föreslår att paragrafen ändras så att där endast anges de rättigheter som tillkommer en ordningsman. I paragrafen behövs inte någon särskild bestämmelse om polisens befogenheter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid nöjeställningar, emedan de befogenheter som föreskrivs i polislagen kan anses vara tillräckliga. I samband med straffbart beteende har polisen de befogenheter som anges i förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen.

Som redan anförts ovan i detaljmotiveringen till ändring av landskapslagen om behandling av berusade föreslås berusning inte i sig utgöra någon grund för att ta någon i förvar. Det föreslås därför att också den som är ordningsman vid en nöjeställning endast skall ha rätt att avlägsna en berusad person från festplatsen. Förslaget föranleder att ett nytt 1 mom. fogas till 16 § samt en ändring av nuvarande 1 mom. 1 punkt.

Nuvarande 16 § 1 mom. blir således 2 mom. Bestämmelserna om ordningsmans befogenheter enligt 2 mom. förblir innehållsmässigt oförändrade. En ordningsman skall således också ha rätt att gripa en berusad person som genom sitt uppträdande orsakar sådan fara eller störning som avses i bestämmelsen. En polisman skall enligt den förslagna 11 § polislagen ha på motsvarande sätt föreskriven rätt att gripa den berusade, om denne inte förmår ta vara på sig själv, och enligt 20 § polislagen föreskriven rätt att avlägsna eller gripa en person som genom sitt uppförande orsakar allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet.

Enligt 1 kap. 1 § 1 mom. tvångsmedelslagen har en ordningsman liksom var och en en allmän rätt att gripa den som gjort sig skyldig till ett brott. Denna allmänna rättighet gäller såvida fängelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. Var och en får dessutom gripa den som enligt efterlysning utfärdad av en myndighet har förklarats anhållen eller häktad. När det gäller andra brott än sådana som anges i nämnda bestämmelse har en ordningsman rätt att gripa gärningsmannen endast om brottet samtidigt orsakar fara eller störning enligt den föreslagna 16 § 2 mom. landskapslagen om offentliga nöjeställningar. Vid nöjeställningar är de typiska brotten våldsbrott som begås av berusade personer och sådan fall som hänför sig till missbruk eller innehav av rusmedel.

Paragrafens 3 mom. motsvarar nuvarande 2 mom. Enligt 3 mom. skallen ordningsman alljämt ha rätt att på en festplats ta ifrån en person skjutvapen, patroner, sprängämnen, egg- och huggvapen, andra föremål eller ämnen som kan användas för att begå brott eller hota med brott, samt berusningsmedel. Föremål och ämnen som frångits skall utan dröjsmål överlämnas till polisen. Polismäns rätt att ta ifrån en person sådan egendom bestäms på motsvarande sätt enligt bestämmelserna om beslag och om egendoms tagande i förvar för att beslagtas. Enligt 12 och 13 §§ landskapslagen om offentliga nöjeställningar är det förbjudet att inneha nämnda föremål och ämnen vid nöjeställningar. Straffet för brott mot bestämmelserna angående nöjeställningar är enligt 22 § 2 mom. böter.

5. Landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister

Ändringsförslaget är av teknisk natur och föranleds av den föreslagna polislagen för landskapet Åland.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar.

1.

P O L I S L A G
för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 kap.
Allmänna bestämmelser

1 §

Polisens uppgift

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen arbetar för att upprätthålla den allmänna säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med sammanslutningarna och invånarna i området.

Polisen skall även utföra andra uppgifter som enligt särskilda bestämmelser åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han eller hon behöver.

Bestämmelser om rikets polisförvaltning och dess uppgifter finns i rikslagstiftningen.

2 §

Allmänna principer för polisens verksamhet

Polisen skall i sin verksamhet vara saklig, opartisk och främja försonlighet.

Polisens åtgärder skall inte medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att en uppgift skall kunna fullgöras. Åtgärderna skall vara motiverade i förhållande till hur viktig och brådskande uppgiften är samt till övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Polisen skall i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisen får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för utförande av polisens uppgifter.

3 §

Utförande av uppgifter och angelägenhetsordning

Polisen skall utföra sina uppgifter på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt. När förhållandena kräver det skall uppgifterna ställas i angelägenhetsordning.

4 §

Meddelande av grunden för en åtgärd

Om en person blir föremål för åtgärder som riktar sig mot hans eller hennes frihet, skall personen eller dess företrädare av en polisman upplysas om vad åtgärden grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller den rådande situationen.

Om inte denna eller någon annan lag föreskriver annat, har även den som blir föremål för andra åtgärder än sådana som riktar sig mot hans eller hennes frihet, eller hans eller hennes företrädare, rätt att få veta vad en åtgärd som berör hans eller hennes rättigheter

grundar sig på, så snart som detta är möjligt utan att åtgärden äventyras.

5 §

Åtgärdseftergift

Polisen har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäligen med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av polisen, och vars omedelbara rättigheter berörs, har rätt att få veta grunden till att polisen avstår från åtgärden.

6 §

Polisman

Med polisman avses i denna lag polisbefälet, -underbefälet och -manskpet enligt den närmare definition som finns i landskapslagstiftningen om Ålands polismyndighet.

7 §

Polisbefogenheter

Vid utförandet av sina uppgifter har en polisman sådana befogenheter som föreskrivs i denna lag eller i någon annan lag. Om polisbefogenheter i riket gäller vad som föreskrivs i 4 § förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland (118/98).

En polisaspirant har en polisbefogenheter när han eller hon under sin utbildares ledning och uppsikt utför uppgifter som ingår i utbildningen.

8 §

Särskilda polisbefogenheter

Landskapsstyrelsen kan ge en namngiven person sådana i denna lag avsedda polisbefogenheter som han eller hon behöver i en viss uppgift, såvida inget annat bestäms med stöd av förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

Befogenheter att använda i denna lag föreskrivna tvångsåtgärder kan dock endast ges en namngiven tjänsteman. Landskapsstyrelsen kan dessutom med iakttagande av bestämmelserna i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland ge en tjänsteman befogenheter att göra förundersökning för undersökning av brott som har anknytning till hans eller hennes eget förvaltningsområde och som särskilt nämns i förordnandet.

Landskapsstyrelsen skall se till att de polisbefogenheter som tilldelas enligt denna paragraf utnyttjas på ett tillbörligt sätt.

9 §

En polisbefogenhets verksamhetsområde och tjänstgöringsskyldighet

En polisman är skyldig att tjänstgöra inom den polisbefogenhets verksamhetsområde där han eller hon är placerad.

En polisman kan även förordnas att tjänstgöra utanför verksamhetsområdet för den enhet där han eller hon är placerad.

En polisman är utan särskilt förordnande skyldig att i hela landskapet, även på sin fritid, vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av ett allvarligt brott, inledande av undersökning av ett sådant brott, avvärjande av allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet eller som är nödvändiga av andra med dessa jämförbara särskilda skäl.

Bestämmelser om befogenheter

10 §

Utredande av identitet

För utförande av ett visst uppdrag har en polisman rätt att av var och en få veta hans eller hennes namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och medborgarskap samt var han eller hon kan anträffas.

En polisman har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter enligt 1 mom. eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om nämnda omständigheter. Den som har gripits skall frigges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

11 §

Gripande av en person i avsikt att skydda honom

En polisman har rätt att gripa en person för att skydda honom eller henne för allvarlig fara som utgör överhängande risk för hans eller hennes liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen i fråga är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avvärras eller personen omhändertas på annat sätt.

Om den som har gripits i det syfte som anges i 1 mom. är under 18 år, skall han eller hon utan dröjsmål överlämnas till vårdnadshavaren, eller, om det inte är möjligt, till en barnskyddsmyndighet. Någon annan person som har gripits skall frigges så snart behovet av omhändertagande inte längre föreligger, dock senast 24 timmar efter gripandet. En person som inte har frigetts före klockan 20.00 får dock hållas kvar till klockan 8.00 följande morgon, om skäl därtill föreligger till följd av att han eller hon saknar bostad eller nattlogi eller av någon annan särskild orsak.

I landskapslagen om behandling av berusade (21/74) finns bestämmelser om förvar av en person som har gripits i berusat tillstånd. Bestämmelser om hur en uppenbart mentalsjuk person skall föras till vård och om annan handräckning i ärenden som gäller mentalsjuka finns i mentalvårdslagen (FFS 1116/90).

12 §

Gripande av en efterlyst person

En polisman har rätt att gripa en person som enligt efterlysning utfärdad av behörig myndighet skall häktas eller tas i förvar.

Är någon efterlyst enligt annan än i 1 mom. avsedd efterlysning skall den efterlyste på uppmaning av en polisman infinna sig på en polisstation eller någon annan plats där de åtgärder som nämns i efterlysningen kan vidtas.

Om den efterlyste personen inte iakttar uppmaningen eller om det är uppenbart att han eller hon försöker undgå en åtgärd som nämns i efterlysningen, har en polisman rätt att gripa honom eller henne för att en åtgärd som nämns i efterlysningen skall kunna vidtas.

Den efterlyste är, om inte något annat förskrivs i lag, skyldig att stanna kvar endast så länge de åtgärder som efterlysningen förutsätter hinner vidtas, dock högst sex timmar efter gripandet eller den tidpunkt då den efterlyste anlant till i 2 mom. angivet ställe.

13 §

Husrannsakan för gripande av en person

För att söka efter en person som skall hämtas till förhör får en polisman, på befallning av ett polisbefäl, utöver vad som föreskrivs i 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen (FFS

450/1987) företa husrannsakan hos denna person eller i andra byggnader, rum eller fordon, där denne med synnerligen vägande skäl kan antas uppehålla sig.

Bestämmelserna i 1 mom. skall även iaktas när polisen lämnar en annan myndighet i lag föreskriven handräckning för gripande av en person.

14 §

Skydd för hemfrid

Om innehavaren av ett hemfridsskyddat område eller en därmed jämförbar plats eller innehavarens företrädare begär det, har en polisman rätt att från platsen avlägsna en person som utan laglig rätt tränger sig in där eller underlåter att iaktta en uppmaning att avlägsna sig.

En polisman har rätt att från ett område eller en plats som avses i 1 mom. avlägsna en person som lovligen uppehåller sig där, om han eller hon stör andras hemfrid och det finns fog att befara att störningen upprepas.

Om det är sannolikt att en upprepning av störningen inte kan förhindras genom att personen avlägsnas, har en polisman rätt att gripa den som uppför sig störande och hålla honom eller henne i förvar.

Den som har gripits får hållas i förvar endast så länge som det är sannolikt att störningen upprepas, dock högst 12 timmar från gripandet.

Denna paragraf skall även tillämpas på affärslokaler, landskapsstyrelsens allmänna förvaltning, sjukhus, skolor och andra motsvarande inrättningar samt deras gårdsområden.

15 §

Husrannsakan när en person befinner sig i fara eller är försvunnen

I syfte att bistå någon, finna en försvunnen person eller utreda ett dödsfall har en polisman rätt att få tillträde till en bostad eller en annan plats och där företa behövlig husrannsakan, om det är skäl att befara att någon befinner sig i livsfara, att personens hälsa hotas, att han eller hon fallit offer för ett brott eller en olyckshändelse eller om han eller hon annars kan förmodas vara i behov av omedelbar hjälp eller kan förmodas ha avlidit.

16 §

Förhindrande av en farlig gärning eller händelse

På förordnande av ett polisbefäl, och i brådskande fall även utan sådant förordnande har en polisman rätt att få tillträde till en byggnad, en annan hemfridsskyddad plats eller ett fordon, om det finns fog att misstänka att en gärning eller händelse som innebär allvarlig fara för liv, personlig frihet eller hälsa eller som vållar avsevärd skada på egendom eller miljön pågår eller är överhängande. Det förutsätts dessutom att åtgärden är nödvändig för avvärijande av faran eller för att sprängämnen, vapen eller andra farliga ämnen eller föremål skall kunna eftersökas och tas om hand av polisen.

17 §

Vidtagande av åtgärder

I de fall som avses i 13, 15 och 16 §§ får ett rum eller ett förvaringsutrymme öppnas med våld.

När åtgärden avslutas skall det utrymme som har öppnats åter stängas på lämpligt sätt.

En husrannsakan enligt 13 § får inte utan särskilda skäl förrättas mellan klockan 21.00

och 6.00.

Över åtgärder som har vidtagits med stöd av 13, 15 eller 16 §§ skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

18 §

Avspärrande av en plats eller ett område

En polisman får avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där, om åtgärden är nödvändig för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller trygga undersökning, åtgärderna på olycksplatsen eller skydda en sådan persons integritet som är föremål för en åtgärd eller egendom som är i fara.

Om polisens rätt att ge befallningar om platsen där en allmän sammankomst ordnas bestäms i 10 § lagen om sammankomster (FFS 530/1999).

En polisman får förbjuda eller begränsa flyttning av föremål eller ge order om att föremål skall flyttas på en plats eller ett område som är i allmänt bruk, om det är nödvändigt för tryggnad av polisundersökning. En polisman har motsvarande rätt även inom ett hemfridskyddat område, om åtgärden är nödvändig för avvärijande av fara för liv eller hälsa eller för skyddande av egendom.

19 §

Skingrande av folksamling

En polisman har rätt att befälla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig, om folksamlingen äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller hindrar trafiken. Om folksamlingen inte lyder befallningen har en polisman rätt att med tvångsåtgärder skingra folksamlingen samt gripa personer som tredska.

Den som har gripits skall frigges så snart ändamålet med uppdraget har uppnåtts, dock senast 12 timmar efter att han eller hon gripits.

Bestämmelser om avbrytande eller avslutande av en allmän sammankomst finns i 21 § lagen om sammankomster medan bestämmelser om avbrytande och inställande av en offentlig nöjeställning finns i 17 § landskapslagen om offentliga nöjeställningar (28/69).

20 §

Skydd mot brott och störande beteende

En polisman har rätt att avlägsna en person från en plats, om det av hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott.

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon uppför sig synnerligen störande eller orsakar överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärijas, kan personen gripas. Den som gripits kan hållas i förvar så länge det är sannolikt att han eller hon skulle göra sig skyldig till brott enligt 1 mom., uppföra sig störande eller vålla fara, dock högst 24 timmar från det att han eller hon har gripits.

21 §

Stannande och flyttning av fordon

En polisman har rätt att befalla att ett fordon skall stannas, om detta är nödvändigt för påträffande av en efterlyst person eller en annan person som skall gripas, för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärijande eller utredning av brott.

En polisman har rätt att flytta ett fordon eller befalla att det skall flyttas, om detta är nödvändigt för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärijande av brott.

Bestämmelser om övervakning av vägtrafiken finns i vägtrafiklagen för landskapet Åland (27/83).

22 §

Säkerhetsvisitation

En polisman har rätt att i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar och handräkningsåtgärd som riktar sig mot någons personliga frihet kroppsvisitera denne för att förvissa sig om att personen inte medför föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan äventyra förvaringen eller utsätta sig själv eller andra för fara.

I de fall som avses i 1 mom. kan en person även kroppsvisiteras för påträffande av en handling som behövs för att han eller hon skall kunna identifieras.

För att se till att en sådan tillställning, allmän sammankomst, eller annan offentlig tillställning som förutsätter särskilt skydd förlöper ostört, eller för att trygga deltagarnas säkerhet, har en polisman rätt att kroppsvisitera en person som anländer till eller vistas i den omedelbara närheten av tillställningen, i syfte att förvissa sig om att personen inte innehar sådana föremål eller ämnen med vilka deltagarnas säkerhet kan äventyras.

De i 1 och 3 mom. avsedda farliga föremålen eller ämnena skall vid behov tas ifrån den som visiteras.

23 §

*Omhändertagande av farliga föremål
och ämnen*

Utöver vad som bestäms i denna lag eller i någon annan lag har en polisman rätt att tillfälligt för polisens räkning ta hand om sprängämnen och andra farliga föremål eller ämnen, om den som innehar dem med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnes-tillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

I stället för ett helt föremål kan även en del av eller ett tillbehör till föremålet tas om hand, om en fara som avses i 1 mom. kan avvärijas genom att delen fråntas innehavaren.

Över omhändertagande av egendom skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

Bestämmelser om omhändertagande av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler finns i skjutvapenlagen (FFS 1/1998).

24 §

Hantering av omhändertagen egendom

Föremål eller ämnen som omhändertagits med stöd av 22 § 4 mom. eller 23 § 1 mom. skall återlämnas till innehavaren inom 14 dygn, om det inte dessförinnan vidtagits åtgärder för att överlåta det vidare eller förstöra det enligt 2 och 3 mom. eller ett förfarande för

återkallande av tillståndet att inneha egendomen har inletts. Egendom som omhändertagits med stöd av 23 § 2 mom. skall alltid återlämnas, om inte hela föremålet redan tidigare omhändertagits av polisen med stöd av 23 § 1 mom.

Föremål eller ämnen som omhändertagits med stöd av 23 § 1 mom. och som inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren eller ägaren, kan med ägarens samtycke säljas eller överlåtas till en person som är berättigad att inneha sådan egendom. Om detta inte är möjligt, kan egendomen säljas på offentlig auktion för ägarens räkning.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas, säljas eller överlåtas enligt 1 eller 2 mom., eller om det är fråga om egendom av ringa värde, har en polisman som tillhör polisbefälet rätt att bestämma att föremålet eller ämnet skall förstöras.

Om det inte är fråga om egendom av ringa värde skall ägaren och innehavaren ges möjlighet att bli hörd innan egendomen säljs eller förstörs.

25 §

Avlivande av djur

En polisman har rätt att ta fast eller avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa. Samma rätt har en polisman när ett djur orsakar ansevärd skada på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får även avlivas när det befinner sig i ett sådant tillstånd att det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

Om hanteringen och skötseln av ett fasttaget djur gäller vad som särskilt bestäms om detta.

26 §

En polismans rätt att ge befallningar

Vid utövning av sina befogenheter enligt denna lag eller någon annan lag har en polisman rätt att i ett enskilt fall ge befallningar och meddela förbud som är förpliktande för var och en.

27 §

Användning av tvångsåtgärder

I ett tjänsteuppdrag får en polisman för att bryta ner motstånd, avlägsna en person från en plats, gripa en person, förhindra att någon som berövats sin frihet flyr, avlägsna ett hinder eller avvärja ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning eller händelse använda tvångsåtgärder i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

Huruvida användandet av tvångsåtgärder är försvarligt skall bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Den som på begäran eller med samtycke av en polisman tillfälligt bistår en polisman i en situation där bistånd från en utomståendes sida måste anlitas vid användning av tvångsåtgärder på grund av ett synnerligen viktigt och brådskande polisiärt tjänsteuppdrag har rätt att under polismannens uppsikt använda sådana nödvändiga tvångsåtgärder som polismannen med stöd av sina befogenheter ger honom eller henne fullmakt till.

Bestämmelser om nödvärn och nödtillstånd finns i strafflagen.

3 kap.

Bestämmelser om inhämtande av information

28 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) **teknisk övervakning**: iakttagande eller avlyssning av allmänheten, fordonsförare eller fotgängare med hjälp av en teknisk apparat samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

2) **observation**: fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller hans eller hennes verksamhet, samt

3) **teknisk observation**: fortlöpande eller upprepad, med hjälp av en teknisk anordning utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (teknisk avlyssning), iakttagande och avbildande av en person (optisk övervakning) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttar sig (teknisk spårning).

Bestämmelser om teleavlyssning, teleövervakning och optisk övervakning för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

29 §

Förutsättningar för teknisk övervakning

Polisen har rätt att, efter att på förhand meddelat om detta, på allmän plats företa teknisk övervakning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, förebyggande av brott, identifiering av personer som är misstänkta för brott samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

30 §

Förutsättningar för observation

För att förebygga eller avbryta brottslig verksamhet får en polisman bedriva observation av en person som inte befinner sig i en bostad och om det på grundval av hans eller hennes uppförande eller något annat finns skäl att misstänka att personen gör sig skyldig till brott.

I samma avsikt som i 1 mom. får även bedrivas observation av en person som inte befinner sig på ett hemfridsskyddat område, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon medverkar till ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

31 §

Observation utförd av främmande stats polisman

En i artikel 40 eller 41 i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan kallad Schengenkonventionen, avsedd främmande stats polisman, inklusive en isländsk och norsk polisman, har rätt att fortsätta observationen eller den tekniska observationen av en person i landskapet, i syfte att klarlägga ett brott enligt vad som bestäms i de internationella avtal som är bindande för Finland och Åland, om observationen påbörjats på det egna landets territorium. Dessutom förutsätts att en finsk eller åländsk polisman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen i landskapet.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en polisman har rätt att använda enligt i landskapet gällande bestämmelser om teknisk observation. Observation och teknisk observation skall rapporteras till polisen.

Till den del denna paragraf berör rikets polis gäller vad som föreskrivs i rikslagstiftningen.

32 §

Förutsättningar för teknisk observation

En polisman får bedriva teknisk observation av en person som inte befinner sig på ett hemfridsskyddat område, samt av ett fordon eller en vara som denne har i sin användning, om det finns grundad anledning att förmoda att observationen kan ge uppgifter som behövs för avvärijande av brott. Under samma förutsättningar får teknisk observation bedrivas av en person som befinner sig i ett hotellrum eller i något annat sådant rum. Avlyssnings- eller övervakningsanordningar får dock inte placeras i det rum där personen vistas eller i ett fordon som han eller hon använder.

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att av en persons uppförande eller något annat kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt gör sig skyldig till ett brott, för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller till ett narkotikabrott. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att av en persons uppförande eller något annat kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt gör sig skyldig till eller medverkar till ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

Omedelbart innan en polisåtgärd vidtas och medan den pågår får en polisman även bedriva teknisk observation av en person som befinner sig på ett hemfridsskyddat område, om detta är nödvändigt för att åtgärden tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärijas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas.

33 §

Beslut om teknisk observation

Förordnande för en åtgärd enligt 32 § 1 mom. skall ges av en polisman som tillhör polisbefälet eller har förordnats till undersökningsledare och för teknisk avlyssning i mer än tre dygn av polismästaren.

När en åtgärd enligt 32 § 3 mom. vidtas skall en polisman som tillhör polisbefälet omedelbart underrättas om den.

34 §

Meddelande om observation och teknisk observation

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 32 § 1 mom. skall genast efter att åtgärden har avslutats underrätta den person som varit föremål för observation därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

Meddelande behöver inte lämnas om observation eller teknisk observation enligt 32 § 3 mom. eller vad en dylik åtgärd grundar sig på.

Den polisman som utför teknisk avlyssning enligt 32 § 1 mom. skall utan dröjsmål upprätta protokoll över åtgärden. Protokollen skall tillställas landskapsstyrelsen. Närmare bestämmelser om protokoll kan utfärdas i landskapsförordning.

35 §

Hantering av material

En polisman som tillhör polisbefälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som

insamlats genom åtgärder enligt 30-32 §§ och de upptagningar som erhållits genom teknisk observation enligt 32 §.

Uppgifter som enbart berör utomstående skall utan dröjsmål förstöras efter granskningen, om de inte behövs för utredning av brott.

Bestämmelser om hur material som avses i 1 mom. skall fogas till polisens personregister finns i landskapslagen om polisens grundregister (49/99) och landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister (50/99).

Insamlat material och upptagningar som inte fogats till något register eller förundersökningsmaterial skall förstöras senast ett år efter att materialet sannolikt inte längre behövs för det ändamål för vilket det har anskaffats.

36 §

Rätt att få uppgifter av en myndighet

Utan hinder av en myndighets tystnadsplikt har polisen rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövliga uppgifter och handlingar av myndigheten och av en sammanslutning som tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av uppgiften eller handlingen till polisen eller användning av uppgiften såsom bevis förbjudits eller begränsats i lag.

För att kunna avgöra om ett körkort skall fräntas innehavaren eller huruvida ett tillstånd som gäller skjutvapen eller ett annat dylikt tillstånd skall förbli i kraft har polisen utan hinder av tystnadsplikt rätt att på motiverad begäran få uppgifter om innehavarens eller tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av rusmedel eller våldsamma uppförande, om det finns skäl att befara att innehavaren eller tillståndshavaren inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljandet av körkortet eller tillståndet.

I de fall som avses i 1 och 2 mom. fattar en polisman som tillhör polisbefälet beslut om inhämtande av uppgifter som skall hållas hemliga.

Uppgifter som polisen erhållit med stöd av 2 mom. och som skall hållas hemliga får endast användas för bedömning av innehavarens eller tillståndshavarens pålitlighet eller lämplighet, övriga förutsättningar för att körkortet skall få behållas eller tillståndet skall förbli i kraft eller av om ett villkor för körkortet eller tillståndet är uppfyllt.

37 §

Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller bank- eller försäkringshemlighet, har polisen på begäran av en polisman som tillhör polisbefälet rätt att få uppgifter som behövs för avvärjande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har polisen samma rätt till uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 §.

Polisen har rätt att av en sammanslutning som utövar televerksamhet få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postförmedling.

För sin handläggning av körkortsärenden och tillståndsförvaltning har polisen rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson enligt 36 § 2-4 mom.

4 kap. Bestämmelser om polisundersökning

38 §

Polisundersökning

Med polisundersökning avses annan polisen ålagd undersökning än förundersökning med anledning av brott.

Vid polisundersökning skall bestämmelserna om förfarandet vid förundersökning i tillämpliga delar iaktas.

39 §

En persons ställning vid polisundersökning

Om en polisundersökning görs för utredning av en omständighet som inverkar på en persons rättigheter eller skyldigheter, skall i fråga om hans eller hennes ställning tillämpas vad som föreskrivs om ställningen för en part vid förundersökning. En annan part än sådan som avses i 2 mom. eller dess laga företrädare eller ombud skall hålla sig till sanningen när han eller hon redogör för den sak som utreds eller svarar på frågor.

Om undersökningen görs för utredning av om en person skall dömas till straff eller en med straff jämförbar påföljd, skall bestämmelserna om den som misstänks för brott i fråga om hans eller hennes ställning iaktas.

I fråga om ställningen för andra personer än de som avses i 1 eller 2 mom. skall bestämmelserna om vittnen eller sakkunniga tillämpas. Vittnen och sakkunniga skall sanningsenligt och utan att förtiga något berätta vad de vet om den sak som undersöks. Vid en polisundersökning enligt 2 mom. har ett vittne eller en sakkunnig dock rätt eller skyldighet att vägra vittna, röja en omständighet eller besvara en fråga, om han eller hon vid en rättegång skulle ha motsvarande rätt eller skyldighet.

40 §

Skyldighet att infinna sig och tryggande av undersökning

Var och en som möjligen kan lämna uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 § är skyldig att på kallelse infinna sig till polisundersökning på av polismyndigheten angiven plats.

Om den som har kallats till polisundersökning underlåter att hörsamma kallelsen utan godtagbar orsak, får personen på order av en polisman som tillhör polisbefälet hämtas till undersökningen med iakttagande i tillämpliga delar av vad 18 § förundersökningslagen föreskriver om hämtning till förundersökning.

En polisman har rätt att för polisundersökning få tillträde till den plats eller det område där den händelse som undersöks har inträffat, besikta föremål eller handlingar som kan vara av betydelse för undersökningen, utföra försök som behövs för undersökningen samt lösgöra och ta prov som behövs för den. Ett ytterligare villkor för åtgärden är att den med fog kan antas ha stor betydelse vid utredningen av saken.

5 kap. Särskilda bestämmelser

41 §

Handräckning av polisen

Polisen skall på begäran lämna andra myndigheter handräckning om så bestäms särskilt. Polisen skall även lämna andra myndigheter handräckning för fullgörandet av en enligt lag föreskriven tillsynsskyldighet. Polisen kan också lämna en enskild person handräckning när detta är nödvändigt för att denne skall kunna utöva sina lagliga rättigheter och rättsinskränkningen är uppenbar.

För handräckning enligt 1 mom. förutsätts det att den myndighet som begär handräckningen hindras i sin tjänsteutövning eller att en enskild person hindras i sina rättigheter och att polisbefogenheter måste anlitas för att dessa rättigheter skall kunna utövas.

Om inte något annat föreskrivs, fattas beslut om lämnande av handräckning av en polisman som tillhör polisbefälet.

42 §

Handräckning till polisen

En myndighet skall lämna polisen sådan handräckning som behövs för ett polisuppdrag och som myndigheten är behörig att lämna. Beslut om att handräckning skall begäras fattas av en polisman som tillhör polisbefälet, om inte något annat är särskilt föreskrivet eller sakens brådskande art föranleder annat.

43 §

Tystnadsplikt

Om tystnadsplikt för den som tillhör polisens personal gäller vad som föreskrivs i 17 § tjänstemannalagen för landskapet Åland (61/87). Samma tystnadsplikt åligger den som står i privaträttsligt anställningsförhållande till polisen och den som med stöd av polisbefogenheter som beviljats honom eller annars utför polisuppgifter.

Den som tillhör polisens personal och en annan person som avses i 1 mom. får inte på ett sätt som inte skötseln av hans eller hennes uppgifter förutsätter utnyttja eller olovligen för andra röja omständigheter som hänför sig till en persons integritet och som han eller hon fått kännedom om vid skötseln av uppgifterna, och som kunde vålla personen i fråga skada eller förfång om de röjs.

Tystnadsplikten hindrar dock inte att en omständighet yppas för en myndighet eller en sammanslutning som sköter ett offentligt uppdrag och som på grund av en uppgift som föreskrivs ankomma på den behöver få vetskap om en omständighet som annars skall hållas hemlig eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet. Information som behövs för att få visshet om att den som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt betydande uppgift är tillförlitlig får i behövlig omfattning lämnas även till en privat sammanslutning eller person.

Tystnadsplikten utgör inte heller hinder för röjande av sådana uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa, ett brott som riktar sig mot friheten eller för att avvärja en betydande skada på miljön eller en betydande egendomsskada.

Bestämmelserna i 1, 2 och 4 mom. skall även tillämpas efter att anställningsförhållandet vid polisen har upphört.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter i polisens personregister via teknisk anslutning till andra än polisen och om användningen av personregister för utlåtanden om en persons tillförlitlighet finns i landskapslagstiftningen om polisens personregister.

44 §

Rätt att förtiga uppgifter

Den som tillhör polisens personal är inte såsom vittne eller när han eller hon annars hörs skyldig att röja identiteten av en person av vilken han eller hon i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter som denne har lämnat konfidentiellt, och inte heller taktiska eller tekniska metoder som skall hemlighållas.

När särskilt vägande skäl föreligger, kan en domstol dock förordna att i 1 mom. nämnda omständigheter skall röjas, om en allmän åklagare utför åtal för ett brott på vilket kan följa fängelse i sex år eller strängare straff. Domstolen får inte ens då förordna att den persons identitet som lämnat uppgifterna skall röjas, om detta uppenbart skulle medföra allvarlig fara för hans eller hennes eller för honom eller henne närstående personers säkerhet.

45 §

Biståndsverksamhet

Var och en som uppehåller sig i landskapet och som fyllt 18 men inte 55 år är, om det inte är oskäligt med hänsyn till hans eller hennes hälsotillstånd, personliga förhållanden eller andra särskilda skäl, skyldig att på order av en polisman som tillhör polisbefälet bistå polisen med att leta efter någon som har försvunnit och befinner sig i livsfara, med att rädda människoliv, hjälpa skadade samt avvärja betydande egendomsskada eller olägenhet för miljön.

I de fall som avses i 1 mom. samt vid draggning efter drunknade skall privatpersoner och privata sammanslutningar på befallning av en polisman som tillhör polisbefälet i skälig utsträckning och mot full ersättning ställa livsmedel, telekommunikationsmedel, transportmedel, arbetsredskap samt andra behövliga apparater och ämnen till polisens förfogande.

46 §

Befogenheter för den som bistår en polisman

Den som på begäran av en polisman bistår denne i ett tjänsteuppdrag, har därvid rätt att enligt polismannens anvisningar utöva sådana polisbefogenheter som polismannen inom ramen för sin behörighet anvisar. Om rätt att använda tvångsåtgärder skall iaktas vad som föreskrivs i 27 § 3 mom.

47 §

Betalning av ersättningar

De direkta kostnader som sådan biståndsverksamhet som avses i 45 § orsakar ersätts av landskapets medel. Den som beordrats att delta i sådan verksamhet har rätt att av landskapets medel få ett skäligt arvode enligt den tid han eller hon använt för verksamheten.

Av landskapets medel betalas ersättning för direkta kostnader som åsamkats en utomstående av tvångsåtgärder som polisen vidtagit. Ersättningen kan jämkas eller avslås, om den som lidit skada i väsentlig grad bidragit till skadan genom sin egen verksamhet eller försummelse.

För olycksfall som drabbat den som har deltagit i biståndsverksamhet enligt 45 § betalas ersättning av landskapets medel enligt samma grunder som gäller vid ersättning för olycksfall i arbete, dock inte om den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (FFS

404/1948).

Har den skadades arbetsgivare eller kommun i ett olycksfallsärende, där ersättning skall betalas enligt denna lag, erlagt lön, förskott eller andra betalningar, gäller om arbetsgivarens och kommunens rätt vad i 26 § lagen om olycksfallsförsäkring är föreskrivet om arbetsgivarens rätt.

48 §

Tvångsutförande

Om någon trots uppmaning av polisen underlåter att utföra en uppgift som han eller hon enligt lag, förordning eller i behörig ordning given befallning är skyldig att utföra, och om underlåtelsen kan föranleda betydande olägenhet för trafiken eller allmän ordning, säkerhet eller hälsa, har polisen rätt att på hans eller hennes bekostnad låta utföra uppgiften. Beslut om att en sådan åtgärd skall vidtas fattas av en polisman som tillhör polisbefälet.

Om ägaren eller innehavaren till viss egendom inte omedelbart kan anträffas, kan polisen för ägarens räkning vidta eller låta vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att egendomen efter en olycka eller ett brott skall skyddas för ytterligare skador.

Kostnaderna för åtgärder enligt 1 och 2 mom. kan betalas i förskott av landskapets medel. Det som förskotterats kan drivas in hos den som försummat att utföra uppgiften eller av ägaren till egendomen utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

49 §

Person- och egendomsskada

En polisman skall utan dröjsmål göra anmälan hos sin förman om en person- eller egendomsskada som uppstått vid utförandet av ett uppdrag, om skadan inte är att anses såsom ringa. En undersökning av saken skall göras vid behov eller på begäran av den skadelidande eller den som vidtagit tjänsteåtgärden.

Den som skadats i samband med en åtgärd enligt 1 mom. skall utan dröjsmål ges vård och vid behov beredas läkarhjälp. Om någon meddelar att han eller hon har skadats genom en åtgärd av polisen, skall personen så snart som möjligt beredas tillfälle att bli undersökt av en läkare, eller om detta inte omgående är möjligt, av en ojävig person.

Kostnaderna för åtgärder enligt 2 mom. skall betalas i förskott av landskapets medel.

50 §

Polisförordnanden

Landskapsstyrelsen kan genom polisförordnande begränsa trafik eller vistelse inom ett bestämt område eller förbjuda medtagande av föremål eller ämnen som äventyrar säkerheten, om detta är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. För brott mot förbudet eller begränsningen kan utdömas böter om inte något annat föreskrivs om brott mot dem i någon annan lag.

Ett i 1 mom. avsett beslut skall tillkännages genom offentlig kungörelse eller på annat lämpligt sätt.

51 §

Straffbestämmelser

Den som

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en polisman personuppgifter som avses i 10 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken eller en befallning som en polisman enligt 21 § ger för att stanna ett fordon eller få det flyttat,

4) försummar sin biståndsskyldighet enligt 45 § eller

5) utan anledning tillkallar polis eller uppsåtligen försvårar polisens verksamhet genom att lämna falska uppgifter

skall, om inte för brottet i någon annan lag föreskrivs strängare straff, för *brott mot polislagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

52 §

Besvär

Beslut som landskapsstyrelsen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag, i fråga om förvaltningssangelägenheter som hör till landskapets behörighet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag, i fråga om förvaltningssangelägenheter som hör till rikets behörighet men som genom en överenskommelseförordning överförts till polismyndigheten, får överklagas hos landskapsstyrelsen.

53 §

Internationellt samarbete

Om handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat gäller vad som är särskilt föreskrivet eller reglerat i internationella avtal som är förpliktande för Åland.

54 §

Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 kap.

Ikraftträdande

55 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft

Bestämmelserna i 31 § om observation utförd av främmande stats polisman träder i kraft vid den tidpunkt då Schengenkonventionen börjar tillämpas i Finland.

Genom denna lag upphävs landskapslagen om polisverksamheten (10/71).

2. **LANDSKAPSLAG**
om upphävande av 34 § landskapslagen angående ordningsstadga
för landsbygden i landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 34 § landskapslagen den 15 juli 1952 angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland (32/52).

2 §

Denna lag träder i kraft

---

3. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 1 och 4 §§ landskapslagen om behandling av berusade

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 4 § 3 mom. landskapslagen den 28 mars 1974 om behandling av berusade (21/74) samt

ändras 1 § och 4 § 1 mom. som följer:

1 §

Berusad som gripits i det syfte som anges i 11 § 1 mom. polislagen för landskapet Åland (/) skall behandlas och vårdas enligt bestämmelserna i denna lag.

4 §

Den som gripits skall frigges så snart behovet av att hålla honom gripen inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet.

Denna lag träder i kraft

---

4. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 16 § landskapslagen om
offentliga nöjeställningar

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 16 § landskapslagen den 25 juli 1969 om offentliga nöjeställningar (28/69) som följer:

16 §

Ordningsman har rätt att från festplatsen avlägsna en person som uppträder berusad.

Ordningsman har rätt att från festplatsen avlägsna eller där gripa person:

- 1) som är påverkad av narkotiskt ämne,
- 2) som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten och inte trots tillsägelse upphör med det, samt
- 3) som trots tillsägelse underlåter att följa de anvisningar som meddelats för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.

Ordningsman har rätt att på festplatsen frånta person i 12 och 13 §§ nämnda föremål och ämnen, vilka ofördröjligen skall överlämnas till polisen. Av ordningsman gripen person skall snarast möjligt överlämnas till polis.

Denna lag träder i kraft

---

5. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 1 § landskapslagen om tillämpning i landskapet
Åland av riksförfattningar om personregister

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 1 § 1 och 2 mom. landskapslagen den 12 augusti 1999 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister (50/99) som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed samt för att sköta de uppgifter polisen har enligt polislagen för landskapet Åland (/) skall följande riksförfattningar äga tillämpning i landskapet Åland, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser:

- 1) personuppgiftslagen den 22 april 1999 (FFS 523/1999) samt
- 2) lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (FFS 509/1995).

Denna lag tillämpas inte på de personregister som upprätthålls av andra myndigheter eller organ som omfattas av landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) än polismyndigheten.

-

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande ledamot

2. **LANDSKAPSLAG**
om upphävande av 34 § landskapslagen angående ordningsstadga
för landsbygden i landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Person, som ej är känd, är skyldig att på anfordran av polisman uppgiva namn, yrke samt bo och hemvist ävensom, då polisman på grund härav eller av aman särskild orsak sådant fordrar, meddela om sig jämväl andra upplysningar, som äro av nöden för utredande av hans identitet.

Den, som i avsikt att vilseleda myndighet, begagnar sig av namn, stånd eller yrke, vilket ej tillkommer honom, straffes enligt strafflagen.

(upphävs)

3. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 1 och 4 §§ landskapslagen om behandling av berusade

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 4 § 3 mom. landskapslagen den 28 mars 1974 om behandling av berusade (21/74) samt

ändras 1 § och 4 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Berusad som gripits med stöd av 21 § landskapslagen om polisverksamheten (10/71) för att hållas i förvar för tillnyktring, skall behandlas och vårdas på sätt i denna lag stadgas.

4 §

Berusad skall hållas i förvar den tid tillnyktringen kräver, dock minst 8 och högst 12 timmar eller, om särskilt skäl det påkallar, högst 24 timmar.

1 §

Berusad som gripits i det syfte som anges i 11 § 1 mom. polislagen för landskapet Åland (/) skall behandlas och vårdas enligt bestämmelserna i denna lag.

4 §

Den som gripits skall frigges så snart behovet av att hålla honom gripen inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet.

 Berusad kan utan hinder av

stadgandena i 1 och 2 mom. frigivas även tidigare, om skäl är att förmoda att hans hållande i förvar tillskyndar honom oskälig olägenhet eller skada eller om hans frigivning av annat skäl är ändamålsenlig.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft

4.

LANDSKAPSLAG
om ändring av 16 § landskapslagen om
offentliga nöjeställningar

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 16 § landskapslagen den 25 juli 1969 om offentliga nöjeställningar (28/69) som följer:

Gällande lydelse

16 §

Polis- och ordningsman äger rätt att från festplatsen avlägsna eller där gripa person:

1) som **är drucken eller** är påverkad av narkotiskt ämne;

2) som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten och icke trots tillsägelse upphör därmed; samt

3) som trots tillsägelse underlåter att följa till upprätthållande av allmän ordning och säkerhet givna anvisningar.

Polis- och ordningsman äger rätt att på festplatsen fråntaga person i 12 och 13 §§ nämnda föremål och ämnen, vilka ordningsman ofördröjligen skall överlämna till polisen. Av ordningsman gripen person skall snarast möjligt överlämnas till polis.

Föreslagen lydelse

16 §

Ordningsman har rätt att från festplatsen avlägsna en person som uppträder berusad.

Ordningsman **har rätt** att från festplatsen avlägsna eller där gripa person:

1) som är påverkad av narkotiskt ämne,

2) som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten och **inte** trots tillsägelse upphör **med det**, samt

3) som trots tillsägelse underlåter att följa de anvisningar som meddelats för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.

Ordningsman har rätt att på festplatsen frånta person i 12 och 13 §§ nämnda föremål och ämnen, vilka ofördröjligen skall överlämnas till polisen. Av ordningsman gripen person skall snarast möjligt överlämnas till polis.

Denna lag träder i kraft

---

5. **LANDSKAPSLAG**
om ändring av 1 § landskapslagen om tillämpning i landskapet
Åland av riksförfattningar om personregister

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 1 § 1 och 2 mom. landskapslagen den 12 augusti 1999 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister (50/99) som följer:

Gällande lydelse

I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed samt för att sköta de uppgifter polisen har enligt landskapslagen om polisverksamheten (10/71) skall följande riksförfattningar äga tillämpning i landskapet Åland, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser:

1) personuppgiftslagen den 22 april 1999 (FFS 523/1999) samt

2) lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (FFS 509/1995).

Denna lag tillämpas inte på personregister som upprätthålls av andra myndigheter eller organ som omfattas av landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) än polismyndigheten.

Förslagen lydelse

I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed samt för att sköta de uppgifter polisen har enligt **polislagen för landskapet Åland (/)** skall följande riksförfattningar äga tillämpning i landskapet Åland, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser:

1) personuppgiftslagen den 22 april 1999 (FFS 523/1999) samt

2) lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (FFS 509/1995).

Denna lag tillämpas inte på de personregister som upprätthålls av andra myndigheter eller organ som omfattas av landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) än polismyndigheten.

Denna lag träder i kraft den
